

Буценко Надія Дмитрівна
директор держархіву Донецької
області (2004-2015 рр.)

Державний архів Донецької області у воєнний період 2014-2017 рр.:
проблеми безпеки та збереження інформаційних ресурсів України.

У 2014 році на сході України відбулися події, які докорінно змінили життя України, Донбасу та архівістів Донецької області.

В березні почалися масові заворушення в населених пунктах області, захоплення адміністративних будівель, встановлення над ними російських прапорів та прапорів нікому не відомої Донецької народної республіки (ДНР). Невеличка частка людей на площах від імені невідомого «народного губернатора» проголошувала ідеї створення нових адміністративних структур. По області покотилася хвиля проукраїнських та проросійських мітингів. 13 березня мирний мітинг проти війни та за Україну на площі Леніна у місті Донецьку закінчився кривавим побоїщем. Загинув Дмитро Чернявський, прес-секретар облорганізації партії «Свобода». В цей день правоохоронні органи стояли осторонь, займаючи позицію «Ми наглядаємо за порядком, щоб не постраждали громадяни». Тим часом зростав градус соціального напруження в регіоні. Але фінал, який нас очікував попереду, не міг уявити жоден з нас.

6 квітня 2014 року остаточно захопили адміністративний будинок Донецької облради та облдержадміністрації. Працівники ОДА та структурних підрозділів втратили робочі місця, їх розмістили в інших установах міста. Документи не вдалося винести, як і власні речі працівників. Пізніше з'явилася інформація, що документи вивезли вантажівками з будинку ОДА і спалили. Керівництво ОДА, частина обласних та територіальних установ, в тому числі і силові структури переїхали до міста Маріуполь.

Ситуація загострювалася. У квітні 2014 року були захоплені міста Слов'янськ, Краматорськ, Костянтинівка та інші населені пункти північно-східної частини Донецької області. Поступово територія області втрачала свою цілісність. Частина населених пунктів області опинилася на українській території, частина - на території, яку контролювали незаконні озброєні формування ДНР.

В життя мирних громадян увірвалися невідомі до тих пір явища: звуки обстрілів, ми побачили перші зруйновані будинки у населених пунктах, пережили відключення світла, газу внаслідок обстрілів. З'явилася інформація про перші жертви серед мирного населення. Донецьк заповнили озброєні люди, воєнна техніка. Натовпи людей під триколорами шалено кричали про бажання приєднатися до Росії. Все було, як у фільмі жахів. Люди стали заручниками ситуації.

Бурхливі події не оминули й архівну систему області. 2014 рік увійшов в життя архівістів як рік, прожитий під час надзвичайних випробувань, втрат, болю, пошуку нових форм роботи в умовах війни та відновлення роботи держархіву області після «тимчасового» переселення на територію, підконтрольну Україні. Архівісти працювали під обстрілами, пережили захоплення будівель архіву, побачили погіршення у роботі архівів низової ланки після ротації кадрів, яку проводили представники незаконних озброєних формувань після захоплення влади у населених пунктах області. Поступово ми опинилися у повній ізоляції, тому вчилися виживати в умовах надзвичайного стану та оперативно реагувати на виклики кожного дня.

Перший квартал 2014 року архівна система області працювала у плановому режимі. Але з квітня 2014 року проблемним стало координування роботи архівних установ області, проведення заходів, пов'язаних з виїздом за межі Донецька. Навіть отримати інформацію про ситуацію в архівах міст та районів стало не завжди можливим.

Змінилися умови роботи в захоплених архівах міст та районів області. Наприклад: після захоплення Слов'янської міської ради наші колеги не завжди могли потрапити на свої робочі місця. Ключі від архівних приміщень у них забрали. Кожне відвідування архіву нашими колегами для виконання запитів громадян проходило у супроводі озброєних людей. А кількість запитів зростала, бо громадяни, щоб не залишитися без архівної довідки, замовляли їх не тільки у разі потреби, але й заздалегідь. Комп'ютерну техніку з архіву одразу вивезли, що створювало проблеми у роздрукуванні виконаних довідок. Архівісти перестали отримувати заробітну плату. Але роботу свою не залишили. Попри всі обставини вони продовжували працювати, хоча і в неповному складі.

3 травня 2014 року у місті Донецьку ставало дедалі небезпечніше. 26 травня розпочалися бої за Донецьке летовище, що привели до перших зруйнованих будинків у місті, в тому числі і житлових. З'явилися перші жертви і поранені серед мирного населення. Все частіше у місті лунали постріли, пересувалися машини з озброєними людьми. На дорогах міста та за його межами встановлювалися «блок-пости». Ми вперше почули такі назви, але й уявити не могли, що воно таке та нащо їх роблять.

Загострення суспільно-політичної ситуації в області, постійні обстріли в місті, скорочений режим роботи міського транспорту, наявність великої кількості озброєних людей та воєнної техніки, припинення виплати заробітної плати архівістам стали причиною того, що влітку керівництво ОДА щодня визначало режим роботи архіву на наступний день. Це залежало від обстановки у місті. Архівісти пережили тривожні часи під час вибухів та пострілів неподалік архіву, на власні очі побачили страшне видовище розстріляної маршрутки, яка залишилася після нічного бою на газоні перед архівом. Були дні, коли під час захоплення сусідніх будинків ми організовували евакуацію працівників архіву протягом 10-20 хвилин. Війна невпинно входила в наше життя.

В липні я отримала наказ відправити працівників у відпустки: щорічні, додаткові, безоплатні, на невизначений термін. В архіві залишилося працювати менше 20% людей. Тому види робіт були переглянуті та зведені до мінімуму. Головним завданням залишалася безпека людей в архіві. За 10 місяців 2014 року проведено ремонт документів фонду Р-1142 "Слов'янський повітовий військовий комісаріат, м. Слов'янськ Слов'янського повіту Донецької губернії" – 17818 аркушів, перевірено наявність справ та фізичний стан 39765 од. зб., виконано 2197 запитів, підготовлено 8 виставок, 5 радіопередач, 3 публікації у пресі, прийнято участь у підготовці 3-х телесюжетів, проведено відкритий урок для старшокласників ЗОШ № 95 міста Донецька до воєнних подій в Афганістані, у першому кварталі прийняли на зберігання документи.

Крім звичайної роботи довелось вирішувати питання усунення пошкоджень, які зазнавали корпуси архіву під час вибухів у місті. Наведу лише один приклад: 20 жовтня 2014 року під час потужного вибуху в Донецьку зазнали пошкоджень одразу 2 будинки держархіву області, які розташовані на відстані 4-х зупинок громадського транспорту. Пошкоджені вікна в архівосховищі №3, 2-х робочих кімнатах, на центральних сходах корпусу 1 та в робочих кімнатах корпусу №2. Протягом трьох днів пошкодження усунуто силами архівістів підручними матеріалами, що були в архіві, адже казначейство припинило фінансування архіву повністю, навіть виплату заробітної плати. Забігаючи наперед скажу, що заборгованість по зарплаті нам вдалося погасити лише у першому кварталі 2015 року. Причому всім працівникам архіву.

Але найстрашніше чекало нас попереду. На початку липня бойовики із Слов'янська та інших міст перемістилися до міста Донецька. Для них цей день став днем визволення. А для нас "точкою невозврату". Велика кількість воєнної техніки та кілька тисяч озброєних людей заповнили місто. Я весь час задаю одне й те саме питання: хто дозволив цій багатокілометровій колоні бойовиків з воєнною технікою увійти до міста? Ця колона, мов багатоголова гідра, кілька годин повзла по дорогам області, відкрито, спокійно, не зустрічаючи жодних перешкод. З цього дня наше життя перетворилося на пекло, схожим на життя людей часів воєнної окупації 1941-1943 рр. Відтоді змінилася не тільки доля архівістів, області, але і доля всієї країни.

Перед цим, 4 липня корпус 2 «партійний архів» був захоплений озброєними людьми. В заручниках опинилися 7 працівників архіву. Справа була в тому, що 10-ти поверховий будинок партархіву знаходиться у центрі міста. Завдяки злагодженій роботі керівництва Укрдержархіву та облдержадміністрації озброєні люди покинули архів. Працівники архіву не постраждали.

30 жовтня будинок 1 держархіву області захоплено озброєними людьми, які виставили цілодобову охорону. Така "турбота" була як іронія долі, бо для директорів охорона державних архівів областей давно перетворилася на битву за фінансування цих заходів. З того часу навіть

жіночі сумочки працівниць архіву ретельно перевірялися озброєними охоронцями. Випадки втручання озброєних людей в роботу архіву були не одноразові. І кожного разу ми мобілізували внутрішні сили, щоб стало сил захистити колектив та вистояти самим.

Разом із змінами у роботі держархіву області, відбувалися зміни і в роботі архівних установ низової ланки.

Відсутність можливості вільного пересування по області унеможливили здійснення передачі документів до держархіву області, участі керівників архівів у семінарах та нарадах. Відправлення працівників архівів у безстрокові відпустки порушило звичайний ритм в роботі архівних установ області та унеможливило виконання планових завдань. Відтепер не кожен день архіви працювали стабільно. А ми не завжди мали інформацію про ці зміни. Крім того, працівникам архівів низової ланки було заборонено передавати будь-які відомості державному архіву області.

Крім того, після захоплень адміністративних будівель та зміни керівництва в містах і районах області відбувалися кадрові зміни і в архівних відділах міських рад та райдержадміністрацій. Частина архівістів звільнили, частину залишили працювати на посаді, деякі стали працювати без оплати, як волонтери. В архіви прийшли нові люди, зовсім не обізнані в архівній справі. Поступово втрачався зв'язок із колегами. З восени робота архівів стала безконтрольною. Архівна система області опинилася практично розірваною навіпіл. На території, підконтрольній ДНР, залишилися 24 архівні установи, з них:

- 12 архівних відділів: Горлівської, Докучаєвської, Донецької, Єнакієвської, Жданівської, Кіровської, Макіївської, Сніжнянської, Торезської, Харцизької, Шахтарської, Ясинуватської міських рад. У лютому 2015 року після Дебальцевського котла до них відійшов архівний відділ Дебальцевської міської ради;

- 6 архівних відділів: Амвросіївської, Новоазовської, Старобешевської, Тельманівської, Шахтарської, Ясинуватської райдержадміністрацій;

- 6 трудових архівів: Амвросіївської, Макіївської міських рад; Новоазовської, Старобешевської, Тельманівської, Ясинуватської районних рад. На кінець 2014 року всі архівні установи відновили роботу, крім архівного відділу Жданівської міської ради.

В січні 2015 року нам вдалося частково отримати інформацію про роботу архівних установ області, які залишилися на окупованій території. Через відсутність зв'язку ми не отримали інформацію про стан та роботу 7 архівних відділів (Кіровської міської ради; Амвросіївської, Новоазовської, Тельманівської райдержадміністрацій; трудових архівів Амвросіївської міської ради, Новоазовської, Тельманівської районних рад).

Змінено статус та назву 10 архівних установ, які увійшли до структури створених на місцях адміністрацій ДНР, а саме:

- архівні відділи адміністрації ДНР міста Горлівки, Докучаєвська, Донецька, Макіївки, Тореза, Харцизька, Старобешевського району;

- комунальна установа «Макиївський міський архів» адміністрації ДНР міста Макиївки;
- трудовий архів адміністрації ДНР Старобешевського району;
- трудовий архів Ясинуватської міжрайонної адміністрації ДНР.

Не визначено статус 5 архівних установ міст Єнакієвого, Сніжного, Шахтарська, Ясинуватої, Шахтарського району. Працівники цих архівів працювали, як волонтери.

Будівлі архівних установ зазнали пошкоджень. Під час бойових дій частково вибито вікна в архівних установах міст Горлівки, Донецька, Ясинуватої, Старобешевського та Ясинуватського районів. Втрати архівних документів в архівних відділах відсутні. Відповідно наданої архівами інформації, в результаті бойових дій втрачені документи в 3 архівних підрозділах: ДП «Шахтарськантрацит», управління пенсійного фонду міста Шахтарська, шахти «Єнакієвської». Постраждали документи Вуглегірської міської ради (м. Єнакієво), Булавинської та Ольховатської селищних рад (м. Єнакієво), Ясинуватської міської ради, Моспинської селищної ради (м. Донецьк), рудоуправління міста Комсомольська Старобешевського району.

У 2014 році архіви в основному виконували запити соціально-правового характеру. Довідки оформлювалися на бланках адміністрацій ДНР та завірялися печатками ДНР в архівах міст Горлівки, Докучаєвська, Єнакієво, Ясинуватої, Старобешевського району, трудових архівів міста Макиївки та Старобешевського і Ясинуватського районів. На бланках міської ради оформлювалися довідки та завірялися печаткою загального відділу міської ради в архіві міста Шахтарська. На бланках архівної установи України оформлювалися та завірялися печаткою архівного відділу довідки, виконані архівами міст Донецька, Сніжного, Тореза, Харцизька, Шахтарського району.

Декілька архівів розпочали роботу по складанню списків установ для комплектування архівів. Розпочата робота по підготовці до передачі в архіви документів міських та районних рад, райдержадміністрацій по 2014 рік включно. Наприклад: архівний відділ адміністрації ДНР міста Харцизька прийняв документи міської ради по 2014 рік включно.

Але на цьому випробування для архівної системи області не припинилися. На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 07 листопада 2014 року №595 "Деякі питання фінансування бюджетних установ, здійснення соціальних виплат населенню та надання фінансової підтримки окремим підприємствам і організаціям Донецької та Луганської областей" необхідно було припинити роботу держархіву області у місті Донецьку.

З чого архівістам прийшлося починати? З прийняття рішення про переїзд в нікуди! Туди, де тебе ніхто не чекав! Де був відсутній механізм відновлення роботи переміщених установ. Де не було створено жодних умов для проживання працівників архіву, які від держави отримали лише статус – тимчасові переселенці.

Весь листопад ми намагалися вирішити організаційні питання. На той час облдержадміністрація переїхала з Маріуполя в Краматорськ. Після призначення заступника голови ОДА - керівника апарату відбулася зустріч з ним. Ми сподівалися отримати рекомендації щодо виконання постанови та відновлення роботи архіву на новому місці. Замість цього ми почули: "Навіщо архіву сюди переїжджати?" А потім на наші питання - у яких приміщеннях буде розміщатися наш архів, ми почули відповідь, що нас приголомшила - це питання Ви повинні вирішити самі. Житлом людей ніхто не забезпечує. Це теж Ваше питання. "А що буде з документами, які знаходяться в держархіві області"? «Нічого. Забудьте.» Щоб почути таке, нам прийшлося провести у дорозі 6,5 годин та перетнути 12 блокпостів. До речі, ОДА розмістилася у будинку Краматорської міської ради. Працівників апарату ОДА автобусом возили до Святогір'я, де їх тимчасово поселили у пансіонаті. Архівістам там місця не знайшлося. Ці скупі строки не можуть передати нашого розпачу від перспектив, які нас очікували попереду.

Як результат, з 01.12.2014 всього 6 чоловік почали відроджувати роботу держархіву області в місті Костянтинівка після переміщення, фактично з нуля.

Станом на 01.12.2014 ситуацію, у якій опинився держархів області, можна охарактеризувати таким чином:

- будинків або пристосованих приміщень для організації та роботи держархіву області не було;

- архівні документи, електронні бази даних, оцифровані документи, облікові документи, документи архіву тощо залишилися у 2-х будинках архіву в м. Донецьку. У зв'язку з ускладненням ситуації в області та у м. Донецьку, починаючи з травня 2014 року, ми неодноразово зверталися до ОДА та ДАСУ щодо вирішення питання вивезення документів НАФ у небезпечне місце. Не зважаючи на численні звернення керівництва Укрдержархіву до Міністерства юстиції України, центральних органів виконавчої влади, доручення прем'єр-міністра України № 1875/2/1-14 «Про вивезення документів архівних установ» вийшло тільки 01.12.2014. Після розгляду доручення висновок установ вищого рівня був таким: «За інформацією штабу Антитерористичного центру при Службі безпеки України на сьогодні міста Донецьк та Луганськ знаходяться під контролем представників незаконних військових формувань, якими вчиняються численні терористичні акти, пов'язані із захопленням заручників, державних, громадських будівель, блокуванням і пошкодженням об'єктів транспортної системи, у зв'язку з чим неможливо забезпечити евакуацію документів Національного архівного фонду із зазначених міст». Дійсно, на той час вивозити документи НАФ було надто пізно;

- не вдалося вивезти обладнання, меблі, комп'ютерну техніку тощо;

- з загальної кількості працівників (58 чоловік) держархіву області у м. Костянтинівку переїхало лише 6 чоловік;

- установи обласного рівня та територіального підпорядкування перемістилися на територію, підконтрольну Україні, теж без документів.

Переміщення установ (деколи неодноразове) відбувалося не тільки на територію Донецької області, але й за її межі. Частина установ залишилася на території, не підконтрольній органам державної влади України.

Станом на 01.01.2014 в архівних установах області (за даними Паспорту) зберігалось 2787,0 тисяч архівних документів. З них: 2308,0 тисяч од.зб. документів НАФ (83%) та 479,0 тисяч од.зб. документів з кадрових питань для соціального захисту громадян (17%).

Враховуючи, що протягом року приймання справ до архівних установ майже не проводилося, ми обрахували кількісні параметри документів НАФ та документів соціального характеру, які знаходяться на українській території (30,5%) та опинилися на окупованій території (69,5%).

<i>Документи НАФ, що знаходяться на українській території – 160,0 тис. од. зб. (7%)</i>	<i>Документи НАФ, що опинилися на окупованій території – 2148,0 тис. од. зб. (93%)</i>
Державний архів області – 0,0 тис. од. зб.	Державний архів області – 2000,0 тис. од.зб.
Архівні установи райдержадміністрацій – 85,0 тис. од.зб.	Архівні установи райдержадміністрацій – 44,0 тис. од.зб.
Архівні установи міських рад – 75,0 тис. од.зб.	Архівні установи міських рад – 104,0 тис. од.зб.
<i>Документи з кадрових питань, що знаходяться на українській території (соціальний захист громадян) – 259,0 тис. (54%)</i>	<i>Документи з кадрових питань, що опинилися на окупованій території (соціальний захист громадян) – 220,0 тис. (46%)</i>
Державний архів області – документи з кадрових питань не приймав	Державний архів області – документи з кадрових питань не приймав
Архівні установи райдержадміністрацій – 149,0 тис. од.зб.	Архівні установи райдержадміністрацій – 123,0 тис. од.зб.
Архівні установи міських рад – 110,0 тис. од.зб.	Архівні установи міських рад – 97,0 тис. од.зб.

Протягом 2014 року держархів області збирав відомості про втрати документів. Під час бойових дій сталися пожежі у будинках Маріупольської та Дзержинської міських рад, постраждали архівні документи міськвиконкомів, їх структурних підрозділів та інших установ. Кількість пошкоджених справ дотепер не уточнена.

Після захоплення адміністративної будівлі ОДА пройшли чутки про вивезення документів з будівлі вантажівками та знищення їх шляхом спалення.

Доля документів держархіву області дзеркально відтворилася в обласних та територіальних установах області, які перемістилися на територію України, документи не були вивезені.

За три роки нам багато чого вдалося зробити.

2015 рік держархів області працював над відновленням роботи архіву в умовах переміщення. Поступово в держархіві області відновили роботу відділ організації та координації архівної справи, відділ формування НАФ та діловодства, відділ використання інформації документів, сектор економіки та

фінансового забезпечення, сектор документоведення, кадрова та юридична служби. З 2016 року працює відділ фізичного збереження документів і інформаційно-пошукових систем, з 2017 року - відділ забезпечення збереженості документів, обліку та довідкового апарату. Не відновлена робота адміністративно-господарського відділу та РСО.

За ці роки частково вдалося вирішити основні питання:

1. Відсутні робочі та виробничі приміщення

Проблеми	Результати
<p>1. Відновлено роботу архіву після переміщення. Архів розміщено у пристосованих приміщеннях.</p> <p>2. До Укрдержархіву надано пропозиції архіву для включення до «Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду України на періоду до 2020 р. по напрямкам роботи Укрдержархіву»</p> <p>3. Проведено заходи щодо пошуку приміщень в області, придатних для розміщення держархіву області</p>	<p>1. Створено умови для працівників - взято в оренду 7 робочих кімнат; - робочі місця обладнано меблями та комп'ютерною технікою. Створено умови для приймання документів НАФ - обладнано 2 архівосховища стелажми, придбано картонаж.</p> <p>2. Надано проект заходів щодо вирішення питання будівництва 3-го корпусу для держархіву області (з розрахунками).</p> <p>3. Оглянуто більш 100 приміщень в містах області (м. Краматорськ, Слов'янськ, Костянтинівка, Дружківка, Покровськ, Селидово, Маріуполь, Мирноград, Родінське). Отримано висновок департаменту ОблУКС щодо відсутності приміщень в області, які відповідають ДСТУ. На приміщення гуртожитку Дружківського технікуму отримано висновок щодо непридатності для архіву. За результатами обстежень запропонованих приміщень зроблено аналіз результатів пошуку приміщень та можливості розміщення архіву в них. За висновками складено пропозиції: - провести обстеження приміщення учбового корпусу інтернату в м.</p>

	<p>Костянтинівка; Зроблено попередні розрахунки щодо будівництва 3-го корпусу архіву. Це дає можливість закрити проблему вільних полиць строком на 50-70 рр.</p>
--	--

2. Документи Національного архівного фонду України, що зберігалися в держархіві області, залишилися на території, не підконтрольній Україні. Є потенційна загроза втрати Національного надбання України за період 1784-2013 роки.

Дорожня карта	Результати
<p>1. Підготовлено аналітичну інформацію «Архівні установи Донецької області в 2014-2015 роках»</p> <p>2. Прийнято участь у роботі Круглого столу «Історико-культурний та науковий потенціал Півдня та Сходу України в умовах окупації та воєнних дій: загрози, втрати, перспективи збереження та відновлення», м. Київ.</p> <p>3. Використовувалися шляхи, щоб привернути увагу до повернення національної спадщини України</p> <p>4. Здійснено пошук шляхів вивезення документів з окупованої території із застосуванням міжнародного архівного досвіду</p> <p>5. Підготовлено виступ на міжнародній конференції</p>	<p>1. Обговорено стан архівів Донецької області та долю архівних документів з науковцями Інституту історії України НАН України; Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса, представниками музеїв та бібліотек України</p> <p>2. Привернуто увагу наукової та культурної спільноти України до долі та проблем можливої втрати національного надбання України</p> <p>3. Укрдержархіву надано пропозиції щодо обговорення питання вивезення документів НАФ держархіву області під час проведення Мінських зустрічей</p> <p>4. Під час участі в авторському семінарі Головного архівіста США Трудді Петерсон обговорено проблемні питання організації архівної справи під час воєнних конфліктів в інших країнах</p> <p>5. Зроблено аналіз роботи архівних установ Донецької області за 2014-2017 рр.</p>

6. Винесено на обговорення ситуацію з документами держархіву області	6. В журналі «Архіви України» опубліковано статтю «Доля архівних установ Донецької області в 2014-2016 роках: виклик часу»
--	--

3. Перебудова роботи архіву в умовах проведення АТО в області

Дорожня карта	Результати
1. Розроблено заходи щодо реалізації державної політики з архівної справи і діловодства з архівними установами області в умовах проведення АТО	1. Визначено першочергові заходи роботи архівної системи області в період відновлення діяльності архівів за відсутності умов праці
2. Розроблено Інструкцію "Планування дій на випадок надзвичайних ситуацій в архіві"	2. Підготовлено логістику організації евакуації архівних справ та документів поточного діловодства під час оголошення надзвичайної ситуації
3. Проведено організаційну роботу з обласними та територіальними установами області після їх переміщення на українську територію з питань відновлення діловодства та архівної справи	3. Складено номенклатури справ установ, положень про ЕК, про архівний підрозділ. Надано методичну допомогу щодо обладнання приміщень архівних підрозділів 5 переміщених установ
4. Складено листи на керівників ОДА та ДАСУ щодо визначення безпечного місця для переміщення документів архівів під час надзвичайної ситуації	4. Опрацьовано інформацію щодо знаходження документів архівних відділів міських рад та РДА, сільських та селищних рад в зоні бойових дій, «сірій зоні», які потребують вивезення та створення умов для гарантованого зберігання архівних документів
5. Складено лист на голову ДАСУ щодо можливого прийому виборчої документації до архівних відділів міських рад	5. Отримано дозвіл на передачу виборчої документації місцевих виборів (2015) до архівних відділів міських рад
6. Опрацьовано питання вивезення документів Широкинської сільської ради з зони бойових дій	6. - Розроблено логістику підготовки справ до порядку збору та пакування; - організовано приймання-передачу

<p>7. Здійснення моніторингу за безпекою забезпечення зберігання документів НАФ в архівних відділах Мар'їнської РДА та воєнно-цивільної адміністрації м. Авдіївка</p>	<p>справ до архівного відділу Волноваської РДА; - розроблено методичні рекомендації по профілактично-консерваційній обробці документів; - надано методичні консультації щодо дезинфекції уражених документів та засобів індивідуального захисту архівістів під час роботи з ними; - розроблено вимоги щодо складання переліку документів з листового розсипу</p> <p>7. Направлено листи до керівників міста та району щодо організації умов забезпечення зберігання та визначення безпечних місць для переміщення документів під час загострення бойових дій в населених пунктах; - організація роботи щодо підготовки документів та довідкового апарату до для передачі на зберігання 2 –х фондів архівного відділу Мар'їнської РДА до держархіву області в 4-му кварталі поточного року; - внесення документів архівних відділів Мар'їнської РДА та воєнно-цивільної адміністрації м. Авдіївка до проекту графіку передачі документів до держархіву області на 2018 рік по встановлений термін.</p>
<p>8. ЦВК передано держархіву області документи, що вивезені військовими з зони бойових дій по виборах, які проводилися дільничою комісією в Пісківській сільській раді,</p>	<p>проведено науково-технічну експертизу документів, складено акти для розгляду на ЕПК держархіву області</p>

4. Існуюча нормативна база з питань архівної справи не передбачає особливих умов організації роботи архіву в період проведення АТО в області

Дорожня карта	Результати
1. Підготовлено пропозиції ДАСУ щодо ведення обліку документів в	1. Пропозиції враховано. ДАСУ видано Рекомендації з ведення

<p>архіві після переміщення</p> <p>2. Забезпечено контроль за станом архівних установ низової ланки під час надзвичайних ситуацій (обстріли, переміщення в непристосовані умови тощо)</p> <p>3. Надано пропозиції ДАСУ щодо вирішення питання поліпшення умов соціального захисту громадян.</p>	<p>державного обліку документів НАФ в державних архівах Донецької та Луганської областей, переміщених з тимчасово окупованих територій.</p> <p>2. Складено список архівів, які знаходяться в зоні бойових дій та в «сірій зоні». Ведеться постійний моніторинг стану архівів та усунення руйнацій під час обстрілів, пожеж тощо.</p> <p>3. Запропоновано розробити механізм спрощення процедури нарахування пенсій для громадян з-за відсутності можливості отримати архівну довідку про стаж або розмір заробітної плати з трудових архівів області, що залишилися на окупованій території.</p>
---	--

5. У 2014 році призупинено роботу по формуванню Національного архівного фонду України документами установ області

Дорожня карта	Результати
<p>1. Здійснено пошук установ за місцем їх переміщення та перереєстрації</p> <p>2. Складено аналітичну інформацію про кількість та стан документів переміщених установ</p>	<p>1. Складено список установ формування НАФ та потенційних джерел формування</p> <p>2. Проведено інвентаризацію справ установ, які вивезені з м. Донецьк. Результати заклали підґрунтя для складання описів справ на історичні документи та документи, що сприяють соціальному захисту громадян.</p>

6. Традиційні засоби використання інформації документів, які залишилися на окупованій території, не прийнятні

Дорожня карта	Результати
<p>З-за відсутності документів на зберіганні знайдено нові форми роботи:</p> <p>1. Виставки готуються за документами центральних та</p>	<p>1. За 2,5 роки підготовлено 17 виставок.</p>

<p>обласних архівів України, використовуються інформаційні ресурси Інтернет.</p> <p>2. Впроваджено форму збору інформації про події в області шляхом використання інтернет-ресурсів</p> <p>3. Опрацьовано питання надання допомоги громадянам з питань соціального захисту</p> <p>4. Впровадження методичних рекомендацій по виконанню запитів юридичних та фізичних осіб</p>	<p>У 2016 році до Дня захисника України проведено виставку на базі Костянтинівського краєзнавчого музею, у якій прийняли участь воїни 90-ї аеромобільної бригади та учні м. Костянтинівка та Костянтинівського району.</p> <p>2. Створюється «Хронограф подій в Донецькій області». З 2014 року проводиться щоденне копіювання інформації з сайту 62-ua в повному обсязі та з інших сайтів частково. За 3 роки зібрано більше 10,0 тис. подій та фотодокументів, що висвітлюють життя Донецької області в усіх сферах діяльності.</p> <p>3. Архів збирає та аналізує інформацію про місцезнаходження установ та на звернення громадян надає консультації щодо їх пошуку, шляхів вирішення питання отримання довідок про стаж роботи, зарплату тощо. - для вивчення питання порушення прав людини у зв'язку з тим, що документи трудових архівів залишені на окупованій території до Укрдержархіву підготовлено аналітично-статистичну інформацію про звернення громадян, результати їх розгляду та причини негативних відповідей.</p> <p>4. Проведено семінар-навчання з керівниками архівних установ області щодо вимог до архівних довідок, архівних копій та архівних витягів. Здійснюється постійний моніторинг ситуації.</p>
---	---

7. Призупинена діяльність ЕПК держархіву області із-за відсутності досвідчених спеціалістів.

Дорожня карта	Результати
1. Знайдено нову форму роботи ЕПК - шляхом створення територіальних відділень та з залученням досвідчених архівістів місцевих та районних архівів. Отримано дозвіл від ДАСУ на впровадження ідеї донецьких архівістів.	Відновлено роботу ЕПК архіву. За 2 роки погоджено - 305 описів на 38049 од.зб. постійного зберігання, як історичного надбання області; - 234 описи на 15978 од.зб. з кадрових питань для забезпечення соціального захисту громадян.

8. Кадровий склад архіву зменшився до 10% від штатної чисельності.

Дорожня карта	Результати
1. Вирішення питань кадрової політики та підвищення кваліфікації новопризначених працівників.	1. Загальна чисельність працюючих складає 25 чол. Відновлено роботу всіх відділів, крім АХО та РСО.
2. Проводилося стажування та навчання, з виконанням практичних завдань з архівної справи	2. Підготовлено спеціалістів за напрямками діяльності роботи держархіву області

9. Відбулася ротація кадрів (більш ніж на 90%) працівників служб діловодства та архівних підрозділів в установах обласного підпорядкування та територіальних установах ЦОВВ

Дорожня карта	Результати
На базі держархіву області відновлено проведення семінарів та навчань з профільних питань.	За 2015-перше півріччя 2017 проведено 6 семінарів-навчань. До кінця року планується провести ще 3 семінари, в тому числі для керівників установ.

10. Відсутність архівних документів перешкоджає проведенню інформаційної роботи архіву

Дорожня карта	Результати
1. Знайдено шляхи підготовки інформації до ювілейних дат	1. До 85-річчя Донецької області підготовлено Хронограф по адміністративно-територіальному поділу Донецької області за 1932-2016 рр. (за даними Збірника документів по адміністративно-територіальному поділу Донецької області за 1919-2000 рр.)

<p>2. опрацьовано питання отримання копій метричних книг, які скановані під час міжнародної співпраці з Генеалогічним товариством ЮТА</p> <p>3. опрацьовано копії документів з електронних носіїв інформації, переданих працівниками держархіву області</p>	<p>- складено ілюстративний матеріал по районам та містам обласного підпорядкування (документи, фотодокументи тощо)</p> <p>- до 95-річчя архівних установ Донецької області:</p> <p>- підготовлено статтю про «Архівне будівництво в Донецькій області, 1922-2000 рр»;</p> <p>- підготовлено збірник статей «Архівні установи Донецької області у період проведення АТО (2014-2017 рр.);</p> <p>- складено буклет держархіву області;</p> <p>Інформація щотижнево оприлюднюється на сайті держархіву області</p> <p>2. направлено лист Укрдержархіву щодо повернення копій метричних книг до держархіву області за приналежністю.</p> <p>3. завершено роботу над Анотованим реєстром описів держархіву області довоєнного періоду; ведеться робота над збірником листівок держархіву області.</p>
---	---

За результатами проведеної роботи у 2014-2017 рр. можна зробити висновок: робота державного архіву області суттєво змінилася під впливом військового конфлікту, який триває дотепер. Перед архівною системою області постала низка історичних і новітніх викликів, що змусило архівістів шукати відповіді на питання, які не передбачені жодним нормативним документом, та які не притаманні іншим держархівам областей. Але це дало нам можливість проаналізувати ситуацію - наскільки архівні установи України готові до зовнішніх викликів. Факти невтішні.

Архівісти Донеччини щоденно самотужки вирішують питання, які постають перед архівною системою Донецької області. Крім того, ми намагаємося працювати на перспективу, задаємо собі питання, якою ми бачимо архівну систему області через п'ять років? В у найближчі роки? І одразу в нашій уяві виникають сюжети "щасливого завершення війни в Донбасі", повернення архіву в український Донецьк, а всіх людей у власні домівки.

А поки ми виборюємо право на повноцінне існування наших архівів в умовах війни та долаємо проблеми, пов'язані з воєнним періодом та тих, які тягнуться з минулого. І в цьому нам жодним чином не допомагає політика закритості і непрозорості дій Укрдержархіву за останні 3 роки. В тому числі по відношенню до державних архівів областей України, які опинилися за межами небажання або нерозуміння причетності нас до архівної системи України. А держархіви Донецької та Луганської областей лишилися наодинці на шляху відродження діяльності після переміщення з окупованої території.

Архівна справа в Донецькій області продовжує працювати. Ми багато чого втратили та багато чого відродили. Але в нас живе бажання досягти рівня архівної справи довоєнного періоду та продовжуватися рухатися далі. А ще десь глибоко в душі кожного з нас живе надія найближчим часом почути слова: «Повертайтеся додому. Війни в Донбасі більш немає!»